

ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ²

Бурхливе розгортання глобалізаційних процесів («Глобалізація 4.0.») завдяки прискореному розвитку інформаційно-інноваційної економіки у світі в останні роки сприяє поглибленню породженої ще промисловою епохою економічної нерівності як всередині країни, так і між країнами. Залишати осторонь дану проблему вкрай небезпечно, що підтверджується численними дослідженнями, звітами та рекомендаціями Світового банку, Всесвітнього економічного форуму, ОЕСР [1;2;3;5;6], соціологічних центрів, а також роботами ряду науковців з різних країн (Дж. Стігліц, Т. Пікетті, Е. Аткинсон, Б. Міланович та ін.). Головна ідея наукових розвідок полягає в тому, що економічна нерівність суспільства неминуче буде поглиблюватися без активного виваженого й цілеспрямованого втручання держави, пов'язаного, насамперед, зі збільшенням державних послуг й розширенням її впливу у сферах освіти, охорони здоров'я, зайнятості, з розподілом і перерозподілом доходів, регулюванням інноваційного процесу. При чому дана проблема буде стосуватися як розвинених країн, так і країн, що розвиваються.

Інформаційна економіка, що базується на технологіях Четвертої промислової революції, характеризується підвищеними порівняно з індустріальною економікою вимогами до людського капіталу і до його відтворення. Так, прискорені технологічні зміни у виробництві та обслуговуванні сприяють зростанню продуктивності праці за рахунок автоматизації робочих місць, що веде

---

²Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом Ф75/168-2018 Державного фонду фундаментальних досліджень

до підвищення попиту на професії, пов'язані із соціальними та креативними навичками і компетенціями [2, с.34], котрі неможливо замінити алгоритмом. Окрім таланту, здібностей та спеціального рівня освіти працівник нової епохи має прагнути до безперервного саморозвитку, самоосвіти, розвивати здатність до постійної адаптації й засвоєння нових навиків, щоб залишатися в рядах висококваліфікованих/високооплачуваних спеціалістів і, принаймні, утримати власний рівень життя на попередньому рівні. Відтак, механізм соціальної мобільності, пов'язаний з підвищенням освітнього та професійного рівня, практично не працює і перетворюється у важливу умову збереження власного добробуту для населення, чий достаток, головним чином, залежить від рівня оплати праці. Це підтверджується останньою публікацією ОЕСР, присвяченою дослідженню проблеми соціальних ліфтів в контексті зростання економічної нерівності, де наголошується на зменшенні соціальної мобільності від батьків до нащадків (між поколіннями) в аспектах освіти, професії, здоров'я та заробітної плати, а також мобільності особистого доходу протягом життя (в поколінні) і пропонується ряд політичних заходів щодо нівелювання подібних тенденцій [1], зокрема збільшення інвестицій в освіту.

Розвиток новітніх технологій висуває на перший план розростання і використання цифрової інфраструктури, споживання нових благ та послуг, що одночасно покращує добробут і збільшує нерівність доступу до інформації та певних благ, демократизує доступ до інформаційних технологій і поглиблює цифрову нерівність, що опосередковано впливає і на економічну нерівність. Потому становлення інформаційно-інноваційної економіки і розвиток технологій Четвертої промислової революції, якими передбачається інклюзивне зростання, потребує пильного контролю з боку суспільства і держави, адже воно має неоднозначні наслідки.

Отже, сучасні трансформаційні процеси побудови інформаційного суспільства під впливом технологій Четвертої промислової революції мають ймовірнісний характер й високий рівень невизначеності в аспекті соціальної стратифікації, складно детально спрогнозувати напрями їх розгортання і соціальні

наслідки. Тому на перший план в регулюванні економіки стає проблема скорочення наявної нерівності й забезпечення соціальної справедливості, оновлення освітніх технологій й мінімізації розриву у навичках й компетенціях, зменшення безробіття разом з активною автоматизацією виробництва, підвищення добробуту населення й прогресивного оподаткування, забезпечення сталого розвитку й економічного зростання. Важливого значення набуває інклюзивність політичних та економічних інститутів в цьому процесі, адресне використання державних витрат і ефективного використання державних активів, корпоративної соціальної відповідальності, розробки й прийняття нового підходу щодо гармонійного розвитку діалектичних суспільно-економічних процесів.

Література

1. Benioff Marc R. 4 ways to close the inequality gap in the Fourth Industrial Revolution. [Електронний ресурс] January 2017. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2017/01/4-ways-to-close-the-inequality-gap-in-the-fourth-industrial-revolution/>
2. Hasell J. Is income inequality rising around the world? [Електронний ресурс]. November 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2018/11/is-income-inequality-rising-around-the-world/>
3. OECD. A Broken Social Elevator? How to Promote Social Mobility [Електронний ресурс]. Paris: OECD Publishing, 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.1787/9789264301085-en>
4. Schwab K. Globalization 4.0 – what it means and how it could benefit us all. November 2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2018/11/globalization-4-what-does-it-mean-how-it-will-benefit-everyone/>
5. Бюджетный вестник / аналитическое резюме. Октябрь 2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/ru/Publications/FM/Issues/2017/10/05/fiscal-monitor-october-2017>
6. Бюджетный вестник, октябрь 2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/ru/Publications/FM/Issues/2018/10/04/fiscal-monitor-october-2018>
7. Шваб К. Четвертая промышленная революция / К. Шваб — «Эксмо», 2016. — 138 с.
8. Шваб К., Девис Н. Технологии Четвертой промышленной революции / Клаус Шваб, Николас Девис. — «Эксмо», 2018. — 320 с.